

Medlemsblad for „Naturhistorisk Forening for Jylland“, „Naturhistorisk Forening for Sjælland“ og „Naturhistorisk Forening for Lolland-Falster“.

REDAKTION:

A. C. JENSEN-HAARUP, ALBERT JENSEN, P. ESSEN-PETERSEN.

I KOMMISSION HOS LEHMANN & STAGE, KØBENHAVN.

SILKEBORG NY BOGTRYKKERI — JOHANSEN & JØRGENSEN

Insektkasser Størrelse $37\frac{1}{2}$ —27 cm, udvendigt Maal, med
uden Tørv. Krydsfinér-Bund og af Fyrretræ Kr. 2,75, af
prima amerikansk Træ Kr. 3,00.

Insektnaale. - Billigste Priser. - **Tørveplader.**

Kætscherringe til at lukke sammen, saa de let medføres
i Lommen. Bedste og mest anbef. Kæt-
eget Fabrikat. scherring. Pris pr. Stk. Kr. 2,25.

Alle naturh. Præparater

til Skoleundervisning haves paa Lager.

Fugle og Pattedyr modtages til Udstopning.

„AQUILA“.

Poul Nielsen, Konservator.

Telefon 1011.

Aarhus.

St. Torv 10.

Danmarks Cikader.

Af A. C. Jensen-Haarup.

(Forts. fra Side 72).



Fig. 31a. Gentagelse af Fig. 31, der er uheldig reproduceret.

An m. Under *A. griseescens* Zett. staar sidst paa Side 72: Yderst sjælden; i sin Tid o. s. v. — De paagældende to Linier hører under følgende Art. Under *A. griseescens* skal staa: Paa fugtig Græsmark, i Enge og paa Skovsletter; ikke sjælden.

7. *A. quadrum* Boh. Kort og bred, glinsende, mere eller mindre mørkteget. Bl. a. ejendommelig ved Halvdækvingernes tvefarvede Ribber. Issen mellem Øjnene med en fortil skarpt, bagtil noget udflydende, takket, mørk Tværlinie, der

er bredest i Midten; desuden med en lille mørk Plet bagtil ind mod hvert Øje. ♂'s Genitalplader store og lange, noget rundede paa Siderne og fælles afrundede paa Spidsen; Genitalklappen ikke ret bred ved Grunden; ♀'s sidste Bugskinnemellemlang, Bagranden stærkt indbuet, med en kraftig Tand i Midten og med rundede Sidehjørner. L. $4\frac{1}{2}$ — $5\frac{1}{2}$ mm.

Yderst sjælden; i sin Tid taget i Nærheden af Nykøbing S. af Budde-Lund eller Bergsøe.

8. *A. plebejus* Zett. Ligner med Hensyn til de hvidlige Smaapletter paa Halvdækvingerne noget *A. Zetterstedti*, men er stærkt glinsende, mere kortvinget og ♂ sædvanlig langt mørkere af utallige sorte, pulveragtige Smaaprikker, der undertiden endog helt dækker de ellers tydelige, mælkehvidlige Pletter; navnlig ♀ er dog ofte næsten helt lys og har i saa Tilfælde kun faa Smaaprikker paa Halvdækvingerne. Afviger stærkt fra *A. Zetterstedti* ved, at ♂'s Genitalplader er stærkt tilspidsede og, at Bagranden af ♀'s sidste Bugskinnemellemlang er næsten lige og har afrundede Sidehjørner. Gennemsnitlig L. $4\frac{1}{2}$ mm.

Alm.

9. *A. obtusus* Kirschb. (Fig. 33 e). Ligner *A. griseescens*, men fraset et helt andet Mønster i Issens mørke

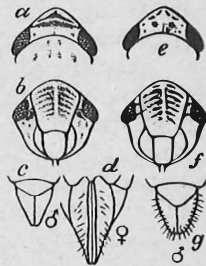


Fig. 34. a Hoved fra Oversiden, b Ansigt, c Hannens Genitalsegment, fra Undersiden, d. Hunnens Genitalsegment, fra Undersiden, af *Athysanus griseescens*, e Hoved fra Oversiden, f Ansigt, g Hannens Genitalsegment, fra Undersiden, af *A. obsolete*. Lidt forskellig Forstørrelse.

Tegning har Genitalierne og Clypeus en anden Form: ♂'s Genitalplader er bredt rundede paa Spidsen; Bagranden af ♀'s sidste Bugskinne temmelig indbuet, med en lille skarp Tand i Midten og med rundede Sidehjørner; Clypeus er paaældende smal og tydelig bredest mod Spidsen. L. ca. 5 mm.
Alm.

10. *A. sordidus* Zett. En temmelig lille, gerne noget kortvinget Art, hvis Overside kan variere fra helt bleggul til stærkt mørkpletet og med næsten fuldstændig sort udfyldte Celler paa Halvdækvingerne (Ribberne altid blege). Medens Bagranden af ♀'s sidste Bugskinne er formet omtrent som hos foregaaende Art (Sidehjørnerne dog mere vinkelformede), er ♂ let kendelig ved, at Genitalpladerne er meget korte og brede og bredt afrundede paa Spidsen. Clypeus nærmest som hos foregaaende Art. L. ca. 4 mm.

Mindre alm.; paa mere fugtig Bund.

11. *A. obsoletus* Kirschb. (*sempunctatus* J. Sahlb.) (Fig. 34 e—g). Ligner overfladisk *A. griseescens* og *A. obtusus*. Fra den først nævnte adskilles den (hvad typisk tegnede Individuer angaar) meget let ved Issens 6 sorte Smaaprikker, der staar i en næsten retvinklet, ligebenet Trekant, hvis Toppunkt vender mod Issespidsen; Individuer med stærkt mørkpletet Isse afviger fra sidst nævnte Sammenligningsart ved, at der aldrig findes Tilløb til Tværlinier paa Issen; iøvrigt kan Issen have indtil en halv Snes Pletter og Prikker eller være ganske ensfarvet bleggul som den øvrige Overside. ♂'s Genitalklap ikke særlig kort; Genitalpladerne middelmaadig lange og med noget fællesafrundet Spids; Bagranden af ♀'s sidste Bugskinne noget indbuet, men i Midten med en lille, but Tand; Sidehjørnerne rundede. Clypeus tydelig bredest ved Roden. L. ca. 5 mm.

Meget alm. paa ikke altfor tør Bund.

12. *A. impictifrons* Boh. Vor eneste ensfarvet lyse Art med grønne Halvdækvinger. ♂'s Genitalplader temmelig lange, tilspidsede; Spidsen noget opadbøjet; ♀'s sidste Bugskinne dobbelt saa lang som næstsidste; Bagranden noget bugtet-indbuet og Sidehjørnerne rundede; Skededækkernes lyse Børster udgaar fra sorte Smaaprikker. L. 4—5 mm.

Meget sjælden; Bøtø paa Falster (O. Jacobsen).

13. *A. similis* Kirschb. Helt bleggul, med halvt gennemskinnelige Halvdækvinger, der ofte er meget kortere end Bagkroppen, sjælden af Længde med denne. ♂'s Genitalplader temmelig korte og bredt fællesrundede paa Spidsen; Bagranden af ♀'s sidste Bugskinne ret dybt indskaaret, med en kraftig Tand i Midten. L. ca. 4 mm.

Paa fugtige Steder; Silkeborg- og Horsenseggen, Nørholm (Forf.).

14. *A. brevipennis Kirschb.* Som foregaaende, men mere brunlig, mere hvælvet og med mere læderagtige Halvdækvinger, der næsten altid er meget kortere end Bagkroppen. Undertiden findes en lille mørk Tværstreg paa Midten af Issen. Bagranden af ♀'s sidste Bugskinne svagere indbuet og kun med en svag Tand i Midten. L. ca. 4 mm.

Ikke sjælden.

3. Slægt. *Allygus* Fieb.

(*Jassus* F.).

Denne Slægt er særlig ejendommelig ved, at Halvdækvingerne (baade *Corium* og *Clavus*) har flere eller færre overtallige, uregelmæssige, mælkehvidlige Tværribber. Issen kort, ikke tydelig vinkelformet fortil og kun ubetydelig længere i Midtlinien end ved Øjnene. Overgangen fra Isse til Pande butrundet. Forryggen fint naaleridset paatværs. Altid langvinget.

Opholder sig paa Træer og Buske, sjældnere paa urteagtige Planter. I Danmark hidtil kun 2 Arter.

Oversigt over Arterne.

Oversiden oftest stærkt mørkspraglet. Hunnens sidste Bugskinne lang, Bagranden næsten lige og uden fremragende Sidehjørner. Hannens Genitalplader forholdsvis lange, trekantet fælles tilspidsede

1. *mixtus* F.

Oversiden mere brunlig, mindre spraglet. Hunnens sidste Bugskinne kort, med noget indbuet Bagrand og fremragende Sidehjørner. Hannens Genitalplader meget korte, hver for sig stærkt rundede paa Spidsen (og her ikke sammenstødende) . . . 2. *commutatus* Fieb.

1. *A. mixtus* F. Temmelig smal. Grundfarven bleggul, men den mørke, undertiden næsten helt sorte Tegning ofte meget udbredt. ♂'s Genitalplader forholdsvis lange; ♀'s sidste Bugskinne lang og dækker fuldstændig Læggeskedens Rod. L. højst 7 mm.

Alm. paa Løvtræer i Skove.

2. *A. commutatus* Fieb. Temmelig bred og i det hele en Del større end foregaaende. Grundfarven mere brunliggul og den mørkere brunlige Farve mere jævnt udbredt og sjælden skarpt begrænset. ♂'s Genitalplader meget korte og enkeltvis stærkt rundede paa Spidsen; ♀'s sidste Bugskinne meget kort og lader Læggeskedens Rod udækket. L. 7—8 mm.

Ligeledes paa Løvtræer, men meget sjældnere; dog fundet i de fleste Landsdele.

4. Slægt. *Stictocoris* Thoms.

Arterne henføres undertiden under *Thamnotettix* og afviger heller ikke nævneværdigt fra denne Slægt. Kroppen er lille. Oversiden karakteristisk mørktegnet. Halvdækvingerne (fraset den mørke Tegning) næsten glasagtig gennemskinnelige og sjælden ret meget længere end Bagkroppen. Altid fuldvinget.

Paa Græsmarker og høje Enge.

St. Preysleri H. Sch. (Fig. 33 a). Hvidlig bleg. Som Figuren viser, er Oversidens mørke Tegning saa ejendommelig, at Arten ikke kan forveksles med nogen anden indenlandsk: Hovedets Forrand har 3 Pletter og Nakken en Midtplet; Forryggen og Scutellum med et fælles Længdestrøg i Midten, for Forryggens Vedkommende ofte en Prik paa hver Side af dette; Halvdækvingerne udadtil med en mørk Længdestribe og deres Søm smalt mørkfarvet. ♂'s Genitalklap trekantet tilspidset; Genitalpladerne lange og med noget afrundet Spids, næsten overalt brunbørstede; ♀'s sidste Bugskinne med en Køl langs Midten, Bagranden dybt indbuet og i selve Midten yderligere med en lille Indbueing saaledes, at Læggeskedens Rod bliver udækket. L. ca. $3\frac{1}{2}$ mm.

Hist og her paa Græsmarker og Skovsletter.

Uden Tvivl har vi ogsaa *St. lineatus* F., som findes i Nabolandene. Den er lidt større og navnlig bredere og er let kendelig ved 2 større, mørke Pletter inde paa Issen samt ved, at hvert Halvvingedække har 3 mørke, skraa Længdestriber. Iøvrigt ret afvigende fra *St. Preysleri* i adskillige andre Retninger.

5. Slægt. *Thamnotettix* Zett.

Efter vore Forhold som Regel middelstore Cikader, der altid er langvingede (d. v. s., at Halvdækvingerne og ofte ogsaa Flyvevingerne er meget længere end Bagkroppen) og altid har meget lang Følehornsbørste. Slægten er ikke helt naturlig afgrænset.

Nogle af Arterne opholder sig blandt Græs, andre paa Træer i Skove og Lunde.

Oversigt over Arterne.

1. Oversiden ensfarvet lys gulgrønlig, graaliggrønlig, brunlig eller rødliggul, i det højeste med runde, sorte Prikker paa

- Issen, undertiden overstrøet med blodrøde, pulveragtige Smaaprikker 2.
- Oversiden, i alt Fald Halvdækvingerne, tydelig eller endog stærkt mørkplettede eller jævnt mørkagtige. Issen ofte sorttegnet, men aldrig med runde Prikker 6.
2. Oversiden lys, men overstrøet med blodrøde, pulveragtige Smaaprikker 5. *cruentatus* Pz.
- Oversiden uden saadanne Smaaprikker 3.
3. Issen paa hver Side (indved Øjets Forrand) med en større eller mindre, rund, sort Prik. Issespidsen med 2 tætstillede sorte Smaapletter 1. *quadrinotatus* F.
- Issen uden de sorte Prikker indved Øjnene, men ofte med 2 sorte Pletter paa Spidsen 4.
4. Mindre, højest 5 mm lang, klart gulgrønlig Art 2. *sulphurellus* Zett.
- Større, 5—8 mm lange, aldrig klart gulgrønlig Arter 5.
5. Stor og kraftig, noget graalig-grønlig Art. Hannens Genitalplader meget lange, kort randbørstede 4. *simplex* H. Sch.
- Mindre og slankere, brunlig- eller rødliggul Art. Hannens Genitalplader middellange, foruden de sædvanlige Børster med lange, hvidlige Haar; Sidelapperne rager langt uden for Genitalpladerne og har ligeledes lange, hvidlige Haar 3. *frontalis* H. Sch.
6. Issen afrundet fortil og ikke tydelig længere i Midtlinien end nede ved Øjnene. Lille, ca. $4\frac{1}{2}$ mm lang, ofte svagt eller helt utydelig mørkpletlet Art 9. *torneellus* Zett.
- Issen tydelig vinkelformet fremdraget fortil og i Midtlinien næsten dobbelt saa lang som indved Øjnene. Større, 5—6 mm lange, i Almindelighed stærkt mørkplettede Arter 7.
7. Issen med 2 kantede, skarpt begrænsede, sorte Midtpletter og Issespidsen med 2 lignende Pletter (Pletterne staar i Firkant) 8. *splendidulus* F.
- Issen anderledes tegnet eller helt uden Tegning 8.
8. Issen fortil sædvanlig med en smal, mørk Tværlinie, der er noget vinkelformet fremdraget mod Issespidsen; ofte er Tværlinien smalt afbrudt i Vinkespidsen, sjældnere er den helt, utydelig. Halvdækvingerne ofte næsten ensfarvet lyse, undertiden ensfarvet brunsorte 7. *subfuscus* Fall.
- Issen, med Undtagelse af selve Spidsen, gerne helt uden mørk Tegning, men ikke sjælden (ligesom Forryggen og Scutellum eller endog forreste Del af Halvdækvingerne) med blodrøde Stænk. Halvdækvingerne som Regel skarpt mørktegnede 6. *abietinus* Fall.

1. *Th. quadrinotatus* F. (Fig. 35 a og b). Grønlig, sjældnere noget rødliggul, glinsende. Issens 2 sorte Prikker langt fjernede fra hinanden, større eller mindre (undertiden næsten helt forsvundne); Pletterne paa Issespidsen staar tæt sammen. Halvdækvingerne noget gennemskinnelige; Benene undertiden rødliggule. ♂'s Genitalplader korte, ikke sammensluttende ved den enkeltvis noget afrundede Spids, beklædt med lange, hvidlige, haarlignende Børster; Bagranden

af ♀'s sidste Bugskinne næsten halvcirkelformet indbuget. L. $4-4\frac{1}{2}$ mm.

Alm. paa Eng- og Mosebund.

2. *Th. sulphurellus* Zett. Gulgrønlig, glinsende og ligner foregaaende, men mangler de skarpt begrænsede sorte Prikker paa Issen og Issespidsen, og Genitalierne er temmelig afvigende: ♂'s Genitalplader ret lange, noget rundet-trekantede og med sammensluttet Spids, mod Siderne forsynede med Børster og hvidlige Haar; Bagranden af ♀'s sidste Bugskinne næsten lige. L. $4\frac{1}{2}-5$ mm.

Alm. paa Marker og i ikke for vaade Enge.

3. *Th. frontalis* H. Sch. Lys brunlig- eller rødliggul, sjældnen med grønlig Tone, glinsende (Halvdækvingerne gennemskinnelige, med nogen Perlemoderlags); slank og smal. Issespidsen med eller uden 2 sorte Prikker. ♂'s Genitalplader middellange, adskilte ved den enkeltvis svagt afrundede Spids; Sidelapperne rager langt ud over Genitalpladerne og bærer som disse lyse Børster og hvidlige Haar. Bagranden af ♀'s sidste Bugskinne næsten lige. L. $5\frac{1}{2}-6$ mm.

Mindre alm.; i Moser og ved Søbredder paa Pebermynte (*Mentha*).

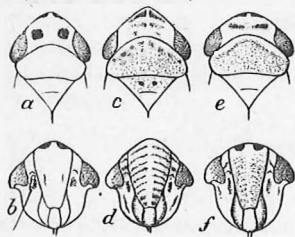


Fig. 35. a og b Forkrop og Ansigt af *Th. quadrinotatus*; c og d af *Th. subfuscus*; e og f af *Th. torneellus*. Forstørrelsen forskellig.

4. *Th. simplex* H. Sch. Stor og kraftig Art med gullig- eller graaliggørnlig, temmelig mat Overside; den grønlig Tone er ofte meget svag. ♂'s Genitalplader meget lange, med sammensluttende, fælles afrundet Spids; Siderandene med en enkelt Række forholdsvis korte, lyse Børster; ♀'s sidste Bugskinne meget længere end næstsidste, med lige afskaaren Bagrand. L. $6\frac{1}{2}-7\frac{1}{3}$ mm.

Ikke sjældnen; paa Løvtræer og

Buske i Skove og Lunde.

5. *Th. cruentatus* Pz. Meget ejendommelig ved Oversidens omstrøede blodrøde Pulverprikker, der hist og her samler sig til Stænk. Grundfarven meget bleg, med glasagtig Glans. Issespidsen med eller uden 2 sorte Prikker. ♂'s Genitalklap meget kort, bagtil afrundet; Genitalpladerne særdeles lange i Forhold til Klappen, fælles afsmalnet-tilspidsede (Spidsen noget opadbøjet), langs Siderne ved Roden med en fordybet, mørk Linie; Siderne med en enkelt Række

hvidlige Børster; Sidelapperne rager lidt uden for Genitalpladerne; ♀'s sidste Bugskinne meget længere end næstsiste, med svagt udbuet Bagrand. L. 5—6 mm.

Sjælden; Gjern v. Silkeborg, paa Mosebund; Allerup Bakker i Vendsyssel; paa Birk (angives ogsaa paa Eg).

6. *Th. abietinus* Fall. (Fig. 36 b og c). En kraftig og, hvad Halvdækvingerne angaar, stærkt mørkpletet Art; Plettegningen er meget ubeständig, men inderste Trediedel af Corium er altid blegfarvet. Isse, Forryg og Scutellum ofte blodrødt sænket som hos foregaaende. Issespidsen med eller (hyppigst) uden sort Tegning. ♂'s Genitalplader store og brede og fælles bredt afrundede paa Spidsen; Spidshalvdelen overalt med fine Børster; Bagranden af ♀'s sidste Bugskinne næsten lige; Sidehjørnerne næsten retvinklede, men afrundede paa selve Spidsen. L. ca. 6 mm.

Over hele Landet; paa Rødgran.

7. *Th. subfuscus* Fall. (Fig. 35 c og d samt Fig. 36 d). Halvdækvingerne fra lyst røgfavede til mørkt sodbrune. Issen med en karakteristisk, svagt vinkelbrudt, sort Tværstribе bag Forranden, bag Tværstriben sædvanlig et brunligt Tværstrøg. ♂'s Genitalplader middellange, fællestrekantede, med sammensluttende Spids, randbørstede; Bagranden af ♀'s sidste Bugskinne svagt bølgende-indbuet. L. $4\frac{1}{2}$ — $5\frac{1}{2}$ mm. Alm. paa Løvtræer og Buske i Skove og Lunde.

8. *Th. splendidulus* F. (Fig 36 a). Denne Art erkendes let paa Issens ejendommelige i Firkant stillede Plettegning,

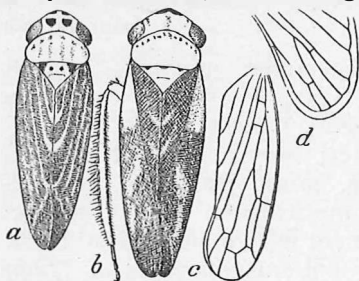


Fig. 36. a *Th. splendidulus*; b *Th. abietinus*; c Halvdækvinge af samme; d yderste Halvdel af en Flyvevinge af *Th. subfuscus*.

hvis enkelte Pletter adskilles af et lysfarvet Kors. Scutellum ved hver Side med en sort Trekant og mellem de sorte Trekanter 2 sorte Prikker. Halvdækvingerne mere eller mindre mørke og med endnu mørkere Pletter; Ribberne ofte paafaldende lyse, med stedvis Udvidelse af den lyse Farve, særlig ved Clavusribbernes Ende. ♂'s Genitalplader middellange, fællestrekantede, sammensluttende

ved Spidsen, med kraftige Randbørster; Bagranden af ♀'s sidste Bugskinne omtrent lige. L. $5\frac{1}{2}$ —6 mm.

Mindre alm.; paa Løvtræer og Buske i Skove og Lunde.

9. *Th. torneellus* Zett. (Fig. 35 e og f). En mindre Art,

der i flere Henseender minder om følgende Slægt, særlig ved den korte, fortil stærkt rundede Isse. Oversiden brunliggul, med noget røgfavede, ofte mørkplettede Halvdækvinger. Issespidsen med 2 sorte Prikker; Issen mellem Øjnene med et mørkt Tværstrøg, der ofte er afbrudt i Midten eller endog reduceret til et Par korte Tværstriber. ♂'s Genitalklap kort; Genitalpladerne i Forhold hertil meget lange og med stærkt afsmalnet, noget opadbøjet Spids. Bagranden af ♀'s sidste Bugskinne næsten lige, men i Midten med et smalt Indsnit. L. $4\frac{1}{2}$ —5 mm.

Yderst sjælden; Allerup Bakker i Vendsyssel 1 Eksp. (A. C. Thomsen); angives at leve paa forskellige Pilearter.

6. Slægt. *Grypotes* Fieb.

Beslægtet med *Thamnotettix*, men afviger bl. a. ved den overalt ligelange, fortil jævnt rundede Isse, der omtrent har samme Form som paa Fig. 27 a (men Øjnene dog i Forhold adskilligt større). Hovedet over Øjnene meget bredere end Forryggen. Clypeus er usædvanlig smal.

De altid langvingede, temmelig smaa Arter opholder sig paa Naaletræer.

Oversigt over Arterne.

Issen med bruulig eller sort Plettegning, der har Tilbøjelighed til Udstrækning paatværs. Panden, ligesom iøvrigt Dyrets Underside, mere eller mindre mørktegnet 1. *pinetellus* H. Sch.

Issen, Panden og Dyrets Underside i Almindelighed helt lyse, uden mørk Tegning 2. *fallax* H. Sch.

1. *G. pinetellus* H. Sch. Oversiden gulgraalig, undertiden med ganske svag grønlig Tone. Forryggen fortil med meget smaa, sorte Prikker. Issen indved hvert Øje med en ofte rektangulær, mørk Plet; Issens Forrand med en mere eller mindre fuldstændig, mørk Bølgelinie; Panden (der iøvrigt næsten altid er mørktegnet) øverst med en mørk Buelinie. Undersiden i højere eller mindre Grad mørkfarvet. ♂'s Genitalier omtrent som hos Flertallet af *Thamnotettix*-Arterne; sidste Rygskinne indbuet over Anlrøret; Bagranden af ♀'s sidste Bugskinne i Midten med 2 Smaatænder. L. ca. 4 mm.

Ikke sjælden; paa Fyr.

2. *G. fallax* Kirschb. Som foregaaende og maaske ikke artsforskellig fra den; Farven er dog lysere, og saavel Oversiden Undersiden mangler som Regel helt den mørke Tegning. ♂'s sidste Rygskinne er ikke indbuet over Anlrøret;

(Fortsæt.).

Lidt mere om danske Plantenavne.

Af Albert Jensen.

I Anledning af min Artikel om danske Plantenavne er der i dette Tidsskrifts sidste Hefte fremkommen to Indlæg. Det ene fra Herr Wiinstedt, hvori han simpelthen trækker sig ud af Kampen, og med hvem jeg altsaa ikke mere behøver at beskæftige mig; det andet fra Herr Professor Eug. Warming. Jeg konstaterer med stor Tilfredshed, at Professor Warming ikke har et Ord at sige imod Hovedtanken i min Artikel, og jeg tør saaledes gaa ud fra -- hvad jeg jo forøvrigt nok i Forvejen kunde vide -- at jeg i det for mig saa vigtige Spørgsmaal om de danske Plantenavnets Berettigelse og Betydning har vor største botaniske Autoritet paa min Side.

Ja, Professor Warming er saa lidt min Modstander i dette Spørgsmaal, at han endogsaa tager til Orde imod den Kritik, som jeg samtidig rejste imod visse af vore nu brugte Plantenavne. Denne Kritik vedrører paa ingen Maade det væsentlige i min Artikel; men da ogsaa den Side af Sagen har sin Interesse, har jeg ikke noget imod atter at beskæftige mig lidt med den.

Læserne af „Flora og Fauna“ vil erindre, at jeg i min Artikel tillod mig at stille to Fordringer til de Plantenavne, der ikke ligefrem er Stamord i vort Sprog, nemlig at de skal angive en fremtrædende Egenskab ved den paagældende Plante, og at de skal lyde godt. Derimod lagde jeg mindre Vægt paa, om saadanne Plantenavne havde været brugt i kortere eller længere Tid, om de stammede fra Folkesproget eller var lavede af en eller anden Botaniker, eller om de maaske endogsaa var overførte eller oversatte fra et fremmed Sprog. Jeg har nu ikke det mindste imod at tilføje, at hvis et gammelt Folkenavn opfylder de nævnte Betingelser eller i hvert Fald absolut den første, vil det være mig saa meget desto kærere, og da skal ingen være mere villig til at kæmpe for dette Navn end jeg. Men hvis det ikke opfylder nogen af dem, hvis det er baade grimt og meningsløst, ser jeg ganske vist ingen Grund til at beholde det. Jeg kritiserede derfor en Række Plantenavne af denne Slags.

Professor Warmings Standpunkt er et andet. Han hævder, at „hvor Plantenavne eksisterer i Menigmands Mund, selv om det kun er i en enkelt Provins, eller hvor de findes i gammel dansk Litteratur, bør de optages“. Navnet

behøver, som man ser, ikke en Gang at opfylde begge Betingelser. Det er tilstrækkeligt, at det enten findes i den gamle Litteratur eller lever i Menigmands Mund. Derfor forsværer han udførligt en Del af de Navne, jeg havde erklæret mig utilfreds med, idet han hævder, at disse Navne netop findes hos gamle danske Forfattere og desuden „sikkert er hentede fra Folkesproget.“ Jeg tvivler ikke om, at en Del af dette Tidsskrifts Læsere vil være tilbøjelige til at mene, at Professoren har nogen Ret i sin Betragtning, og at hvis f. Eks. Kællingetand — for at nævne et bestemt af de omstridte Navne — virkelig har været fast og sikkert knyttet til Planten *Lotus corniculatus* saa at sige fra Arilds Tid, er det betænkeligt nu at kassere det.

Jeg skal da for Kællingetands Vedkommende undersøge, hvor paalidelig denne Tilknytning egentlig er. Navnet bruges om den nævnte Plante allerede af Kylling (1688) og gentages derefter af botaniske Forfattere lige til vore Dage, og der er ikke mindste Tvivl om, at det har levet og stadig lever paa Folkemunde. Men Sagen er alligevel ret indviklet. Det viser sig nemlig, at *Lotus corniculatus* baade i Litteraturen og Folkesproget har andre Navne ved Siden af Kællingetand. Saaledes f. Eks. Kragekløer, der er ligesaa gammelt i Litteraturen som Kællingetand og desuden er et ganske godt Folkenavn, hvad enhver, der har set den ejendommelige Frugtstand, vil indrømme. Endvidere Kragetæer, Hvedebrøds-kællinger, Lærketæer, Storkefod, Mariæ Tøfler, Hanekam, Kokkeurt, Kokkemad, Lammeleger, Musetænder, Vor Herres Fingre, Vuggeurt, Fugleært, Fuglevikke, Sirupsblomme, Engkløver og rimeligvis en hel Del flere af den Slags Folkenavne. Men dette er endda ikke den eneste Vanskelighed. Der er nemlig heller ikke nogen særlig Enighed om, at det netop er Planten *Lotus corniculatus*, der skal have den Ære at bære Navnet Kællingetand. Der er mindst 7 Plantearter til, der kan gøre Fordring paa dette Navn. Jeg skal nævne dem: *Genista anglica* (Engelsk Visse) og *Genista germanica* (Tysk Visse), for hvilke to Arters Vedkommende Navnet træffes baade i den ældre Litteratur (1793) og i jysk Folkesprog, hvor disse Planter maaske overhovedet ikke har haft andet Navn; endvidere *Anthyllis vulneraria* (Rundbælg), *Primula officinalis* (Hulkravet Kodriver), *Primula elatior* (Fladkravet Kodriver), *Lonicera periclymenum* (Alm. Gedeblad) og *Ononis spinosa* (Krageklo), der alle i forskellige Egne kaldes eller kaldtes Kællingetand. Og endelig er Kællinge-

tand et gammelt Navn for Frugten af Vedbend. Jeg antager, de fleste vil indrømme mig, at dette ser noget indviklet ud. For mig er hele dette Virvar imidlertid uden større Interesse, da jeg først og fremmest holder paa, at det er og bliver urimeligt, at en smuk lille Plante skal bære et saa grimt og taabeligt Navn, blot fordi en eller anden en Gang i Fortiden har været saa uheldig at lave det, og andre har haft den daarlige Smag at gentage det. Men det kan naturligvis ikke skade at faa konstateret, at denne Plantes historiske og folkelige Tilknytning til Navnet mildest talt ikke er uangribelig. For andre Plantenavne af samme Kvalitet vilde Billedet blive omtrent det samme; men jeg gaar ud fra, at det er uforholdent at gaa videre ind paa disse Ting.

Trods alt, hvad Professor Warming skriver til Forsvar for disse Navne, er der da heller ingen Tvivl om, at han af og til er enig nok med mig. Det ses særdeles tydeligt af hans System med det danske Navn til *Lonicera periclymenum*. Dette Navn er jo for Tiden Gedeblad, og det tilhører netop den Række Plantenavne, som jeg ikke synes om, fordi de ikke siger noget om Planten. Men gammelt i Litteraturen er det, endogsaa ældre end Kællingetand (S. Paulli 1648), og et Folkenavn er det ogsaa. Det er altsaa som skrevet lige ud af Prof. Warmings Kogebog; men ikke desto mindre er han misfornøjet med det af en eller anden Grund, som jeg ikke ved. Og naar han nu skal til at forandre det, søger han ikke til andre Navne, der bruges om denne Plante af de gamle Forfattere, f. Eks. Skovlilje, Løbelilje og Løberose; men han vælger først Navnet Skovslynger, og da dette Navn senere mishager ham, bliver det til Vedvindel, som er norsk. Men hvorfor maa jeg saa ikke faa Lov til at røre ved Kællingetand, naar han selv er saa slem ved Gedeblad, der dog uimodsigeligt lyder meget kønnere?

Jeg har ogsaa glædet mig over den lille Meddelelse om Regnfang. At jeg ikke kan lide dette halvtyske og intetsigende Navn, er der jo ikke noget mærkeligt i. Men Professor Warming kan heller ikke lide det, til Trods for, at det er endogsaa meget gammelt i dansk Litteratur (fra 1551), og skønt det eksisterer i Menigmands Mund, ikke i en enkelt Provins, men saa at sige over hele Landet. Til denne Plante anbefaler han at bruge Navnet Guldknapp, som „Joh. Lange vistnok har fremdraget (eller dannet?).“ Det er meget godt. Naar den lærde Forsker udtrykker sig saaledes, kan man ganske rolig gaa ud fra, at han hverken kender dette

Navn fra Litteraturen eller fra Folkesproget, og at han er ganske forberedt paa, at det kan vise sig at være særdeles nylavet. Men ikke desto mindre har det faaet hans Anbefaling. Det glæder mig virkelig; thi Guldknep er efter min Mening et udmærket Navn, smukt og meget betegnende. Og da det nu oven i Købet har Professor Warmings Anbefaling, skal det nok komme frem i Verden. Jeg maa maa-ske have Lov til at sige, at det ikke er sikkert, Joh. Lange har lavet Guldknep lige ud af Hovedet. Det eksisterer nemlig som Plantenavn, idet det paa Als bruges om de gule Smørblomster.

Men saaledes som det er gaaet med denne Plante, vil det sikkert ofte komme til at gaa. Om et Navn er lidt ældre eller ganske ungt, om det er taget ud af Folkesproget eller dannet af en Botaniker, eller om det muligvis blot er en Oversættelse — alt det har ikke og kan aldrig faa afgørende Betydning. Det afgørende er, at det er betegnende og velklingende. Skal vi saa allesammen for Fremtiden bruge Navnet Guldknep i Stedet for Regnfang?

Foreningsmeddelelser.

Naturhistorisk Forening f. Lolland-Falster.

Generalforsamling og Ekskursion til Romsø og Dornæs ^{10/6}.

Søndag den 10. Juni foretog Foreningen sin første Udflugt til Romsø og Dornæs i Maribo Sø; samtidig afholdtes Generalforsamling.

I det forløbne Aar har der været afholdt 4 Ekskursioner foruden Fællesekskursionen til Hvalsø—Skjoldnæsholm, paa hvilken Foreningen var repræsenteret ved Hr. Lærer Kring og Fru Büchmann. Medlemstallet er nu 40, og Regnskabet udviser en Kassebeholdning paa 49 Kr. 84 Øre. Til Bestyrelse genvalgtes d'Herrer Kring, Rendrup og Saunte, og i Stedet for Hr. Maskinassistent Petersen, Saksjøbing, valgtes Hr. Lærer Sønderup, Maribo. Til Revisorer genvalgtes d'Herrer Sagfører I. P. Hansen og Købmand Haugaard-Jørgensen. — Det bestemtes at foretage følgende Ekskursioner: 1) Roden Skov, 2) Gedesby—Gedser, 3) Vesterborg, 4) eventuelt en Svampeekskursion.

Efter at Generalforsamlingen og Frokosten var sluttet, foretoges en Ekskursion paa Romsø og det dermed sammenhængende Dornæs; ialt 15 Medlemmer deltog.

Straks ved Landstigningen paa Romsø mærker man den stramme Lugt af Ramsløg (*Allium ursinum*), der breder sig stærkt i Skovbunden, kvælende den øvrige Bundvegetation. Mellem Romsø og Dornæs strækker sig et fladt Engparti, og her voksede en Mangfoldighed af Planter, af hvilke særlig anføres Mark-Viol (*V. canina*), Mælkurt (*Polygala vulgare*), Dværg-Star (*Carex Oederi*), Smalbladet Kæruld (*Eriophorum polystachyum*), og Krybende Pil (*Salix repens*), hvis Frøuld lyste hvidt over store Strækninger. Langs Søbredden stod store Bevoksninger af Avneknippe (*Mariscus cladium*), der hører til Danmarks sjældnere Planter, men som jo forekommer temmelig hyppig ved de midtllandske Søer. Samme Sted forekom ligeledes den sjældne Vejbreddet Vandaks (*Potamogeton coloratus*), der ogsaa forekommer hist og her langs Søens nordre Bred.

Efter at have passeret Dornæs Naaleskov kom vi ud paa de store Enge, der strækker sig ind mod Søholt, og hvor en Mængde Køer og Heste nyder den gyldne Frihed i de store Indelukker. Her noteredes bl. a.: Eng-Viol (*Viola palustris*), Tormentil (*Potentilla erecta*), Nedbøjet Ranunkel (*Ranunculus flammula*), Vand-Brandbæger, Gul Sværdlilie, Kær-Mangeløv, Kragefod, Potentil, Smalbladet Dunhammer, Vandnavle, Kær-Dueurt, Gul Frøstjerne, Vand-Mynte, Eng-Forglem migej og følgende Stararter: Tykakset Star, der dannede store Tuer, Gul S., Dværg-S., Blære-S., Knippeakset S., Haaret S., Blaagrøn S., Top-S. og Tvebo Star. (*Carex riparia*, *C. flava*, *C. Oederi*, *C. vesicaria*, *C. pseudocyperus*, *C. hirta*, *C. glauca*, *C. paniculata* og *C. dioeca*).

Paa mere tør Bund saas bl. a: Kornet Stenbræk, Storblostmret Hønsetarm, Vaar-Gæslingeblomst, Fremliggende Firling, Tykbladet Ærenpris og Ægbladet Fliglæbe.

Da de fleste af Deltagerne i Turen ønskede at komme hjem med Eftermiddagstogene, afsluttede den velykkede Tur ved 1-Tiden.

Maribo i Juni 1917.

Ludvig Saunte.

Ekskursioner til Roden Skov og Aalholm ^{24/6}.

Deltagerne samledes ved Skovridergaarden, og vi begav

os derpaa under Førerskab gennem Skoven. Her noteredes bl. a. Plettet Gøgeurt (*Orchis maculata*), Skov-Gøgelillie (*Platanthera chlorantha*), Druemunke (*Actaea spicata*); ved Strandoverdrevets Begyndelse saas Fjernakset Star (*Carex distans*) og Mangeblomstret Ranunkel (*Ranunculus polyanthemum*). En enkelt Deltager bemødede sig helt ud til Guldborgsund og medbragte ved sin Tilbagekomst Røddbrun Kogleaks (*Scirpus rufus*) og Tæt blomstret Hindbæger (*Limonium scanica*), der har været iagttaget paa dette Sted i mindst 50 Aar.

Paa Tilbageturen gennem Skoven saas en lille Bevoksning af Ramsløg (*Allium ursinum*) og ved „Runddelen“ et enkelt Eksempel af Rosetbladet Springklap (*Cardamine hirsuta*). Efter en lille Forfriskning paa Hotellet i Nysted gik vi til Aalholm. Ved Rørsøen bemærkes Blaagraa Siv (*Juncus glauca*), og i Parken saas bl. a. Kortstænglet Tidsel (*Cirsium acaule*) og Mellembrudt Star (*Carex muricata* var. *divulsa*). Derefter besaas under Hr. Overgartner Rosenkildes elskværdige Ledelse Parkens mange interessante og mægtige Træer, ligesom Køkkenhavens Urter og Frugttræer blev os forevist, og vi smagte paa de dejlige Frugter.

Et ejendommeligt Forhold hos Tandbælg (*Sieglingia decumbens*) faar jeg antagelig Lejlighed til at omtale i en særlig Notiis.

Til Bøtøgaard—Gedser ^{8/7} 1917.

Kl. 9 førte 2 Vogne Deltagerne fra Gedser Station til Bøtøgaard. Da Selskabet var samlet der, var vi ialt 11 Medlemmer. I Fyrreplantagen besaas den ret udstrakte Bevoksning af Enblomstret Vintergrøn (*Chimophila uniflora*), hvoraf de fleste var afblomstrede, og saa gik vi ud til Havet. En af de første Kystplanter, vi saa, var Asparges, og den saa vi derefter hist og her langs hele Østkysten. Langs Diget saas hist og her Bjerg-Rørhvene (*Calamagrostis epigeios*) og alm. Sand-Hjelme (*C. arenaria*) og deres Krydsning, Østersøisk Hjelme. Paa Boldpladsen saas de Planter, jeg omtalte i „F. og F.“, 1916, 4. Hefte, og desuden Sump-Hullæbe (*Epipactis palustris*) og Alm. Ulvefødd (*Lycopodium clavatum*). Her gjordes Dagens store Fund, idet vi ved Eftersøgningen efter Stilkbladet Maanerude fandt en Bevoksning af Liden Maanerude (*Botrychium simplex*), en af de sjældneste Planter i Danmark. Den fandtes ret talrigt, men der vil dog vist være Grund til at søge dens Voksested fredet.

Bevoksningen af Tyttebær genfandtes. I Udgravningerne bag Diget saas længere mod Syd Stilkbladet Maanerude og Faablomstret Kogleaks (*Scirpus pauciflorus*). Uden for Diget saas bl. a. Skov-Fladbælg (*Lathyrus silvester*) og Hundetunge.

I Havsandet saas Sivbladet Kvik (*Agropyrum junceum*) og alm. Kvik (*A. repens*) samt deres Bastard. Strand-Hestehov (*Petasites spurio*) livede stadig op med sine store Blade. Et Sted længere mod Syd, hvor Sandstranden var afløst af stejle Lerklinter, som talrige Høfder ikke formaar at beskytte, var den et Sted klatret op ad Skraaningen af en Kløft og stod frodig paa Skræntens Top, og i den dyrkede Mark stod flere kraftige Eksemplarer. Den kan altsaa trives i andet end Sand. Et Sted Syd for Marielyst trives den godt i sandet Surbund paa Overgang mellem Græsgang og Tørveeng.

Lerskrænterne var som Regel ganske nøgne. Tæt ned mod Sydspidsen struttede Slangehoved (*Echium vulgare*) paa Skrænten, snart fik den Selskab af Oksetunge (*Anchusa offic.*); disse to saas stadig helt om til og i Gedser. Ved Sydspidsen gik vi op over Skrænten. Paa den yderste Heldning stod en Del næsten henvisnede Sæd-Dodder (*Camelina linicola*) I Kornet stod Korn-Ridderspore (*Delphinium consolida*); ved Fyret Bulmeurt og Mørk Kongelys. Lige uden for Gedser var et temmelig stort Krat af Hav-Tidse (*Hippophaes rhamnoides*).

Ved Fyret begyndte Deltagerne at falde fra, dette fortsattes i Gedser. De tiloversblevne tog en lille Tur ud over Strandengene Vest for Byen. Her noteredes Tangurt (*Kochia hirsuta*) og store Bevoksninger af Kveller, Bulmeurt og Mandstro (*Eryngium maritimum*) i Mængde; denne Plante voksede ligeledes i Sandterrænet ved Østkysten. Endelig noteredes som den sidste Sand-Rottetale (*Phleum arenarium*), der stod talrigt paa en øde, groft gruset eller „smaastenet“ Vej; den var dog ganske vissen.

L. Kring.

Naturhistorisk Forening f. Jyllands Ekskursion

til Vesthimmerland den 30. og 31. August var overordentlig vellykket i enhver Henseende. Vejret var meget smukt, og de 14 à 15 Deltagere var i et ypperligt Humør, saa der under hele Samværet var en gemytlig, kammeratlig Tone, der giver saadan en Tur en vis Charme. Den udmærkede Maade, hvorpaa hele Turen var arrangeret, og den store

Gæstfrihed, der udvistes af Realskolebestyrer Bruun, Aalestrup, og ikke mindst af Lærer Chr. Christiansen og Frue i Svingelbjerg, som ikke alene gav Mad men ogsaa sørgede for gratis Nattelogi hos Byens Beboere for alle Deltagerne, maa noksom paaskønnes i disse Krigstider. Endvidere maa nævnes, at Realskolebestyrer Bruun tog et Par udmærkede Billeder af hele Selskabet.

Vesthimmerland er ret fladt, naar undtages Partiet omkring Lerkenfeldt Bjerger, hvorfra haves en prægtig Udsigt; men naar Vejen følges fra Viborg, krydses ved Løvelbro det vældige og særdeles smukke Dalstrøg, hvorigennem Skalsaa løber. I det Terræn, Ekskursionen foretoges, findes to større Vandløb. Simested Aa, der undersøgtes, baade hvor Viborg—Aalborg Landevej krydser Aaen og tillige ved Aalestrup, løber i sydvestlig Retning ud i Hjarbæk Fjord, og Lerkenfeldt Aa, der undersøgtes dels ved Svingelbjerg og dels ved Højslev Vandmølle, løber i vestlig Retning ud i Lovns Bredning. Af egentlig Skov findes intet, skønt der af Plantager findes flere; men det bedste var absolut Skat Skov, der dannes af et gammelt Egekrat med tilstødende Stykker Naaletræsplantager. Skat Skov ligger paa et bakket Terræn, hældende ned mod Lerkenfeldt Aa, og umiddelbart ved Viborg—Aalborg Landevej. Disse gamle Egekrat og Egeskove i det nordlige og vestlige Jylland er altid interessante. I zoologisk og botanisk Henseende synes de at være som en Slags „Oaser“, hvor Insekter og Planter har fundet et Tilflugtssted igennem Aarhundreder under de store Forandringer, der er gaaede hen over store Dele af Jylland. Mange interessante Fund er gjorte i disse Krat, og enhver, der f. Eks. kender lidt til vor Insektfauna, ved, at der til Navnene Nørholm, Hald, Mausing, Grimstrup o. s. v. knytter sig mangt et sjældent Insektfund, og efter den Undersøgelse, der blev Skat Skov til Del, vil dette Krat herefterdags for insektinteresserede Mennesker høre med til de gode Fangstpladser. Dog maa det absolut bemærkes, at vor Undersøgelse langt fra kan kaldes grundig. Skat Skov rummer sikkert mange andre sjældne Insekter end dem, vi fandt.

Det Terræn, vi under vor 2-Dages Ekskursion kom over, var ret vidtstrakt, og det var ikke underligt, at Appetitten hos Deltagerne skærpedes, og at Sønnen om Aftenen hos de fleste var en kærkommen Gæst; men at „Sovende Hund fanger ingen Hare“, bekræftedes ogsaa her og kunde passende udtrykkes saaledes, at den Entomolog, der holder meget af den varme Seng om Morgenen, fanger ingen *Theclia ilicis*.

De nedenfor anførte Fund er for Planternes Vedkommende nedskrevne af Lærer Baadsgaard, Aarhus, og for Sommerfuglenes Vedkommende af Lærer Chr. Christiansen, Svingelbjerg.

Planter. Allerede i den første Del af Skat Skov fandtes paa de noget aabne, lyngklædte Steder en hel Del Eks. af den meget sjældne *Pyrola media* (Klokkeblomstret Sommerkonval) i Frugtstadiet samt *Monotropa hypopitys* (Snylterod) og *Hieracium rigidum* (Trekantet Høgeurt). Blandt Fundene ved Højslev Mølledam kan fremhæves: *Nuphar luteum* (Gul Aakande), *Cicuta virosa* (Gifttyde), *Angelica silvestris* (Skov-Kvan), der alle forekom i stor Mængde; *Alisma plantago-aquatica* (Vejbred-Skeblad) og *Sparganium simplex* (Enkelt Pindsvineknop), stod hist og her i Vandkanten; *Mentha* var rigt repræsenteret ved Bastarden *M. aquatica* × *arvensis*, *Myosotis* derimod ret sparsomt med var. *strigulosa* og de almindeligere *M. caespitosa* (Sump-Forglemmigej) og *M. scorpioides* (Eng-Forglemmigej); *Veronica anagallis* (Lancetbladet Ærenpris), *Veronica scutellata* (Smalbladet Ærenpris) og endelig den sjældne *Stachys paluster* × *silvaticus*, der stod med nogle faa Eks. ved Dammens venstre Side.

Næste Dag var Svingelbjerg Udgangspunktet. I Ud-kanten af Byen fandtes *Matricaria suaveolens* (Ski-veblomstret Kamille). Ude fra Engene og Moserne kan nævnes: De samme tre *Myosotis* som ved Højslev Mølledam, *Cineraria palustris* (Kær-Fnugurt), *Roripa islandica* (Kær-Guldkarse); *Polygonum hydropiper* (Bidende Pileurt) i Kanten af Engsæd; *Helleborine palustris* (Sump-Hullæbe) og den sjældne *Saxifraga hirculus* (Gul Stenbræk), der voksede paa en fugtig Eng; *Blechnum spicant* (Kambregne) i stor Mængde paa Siderne af en Grøft langs en Granplantage. *Campanula latifolia* (Bredbladet Klokke) i Kanten af Skoven. *Ulex europaeus* (Tornblad) langs Vejene i Lerkenfeldt Plantage. Skønt 8—10 km fra Fjorden fandtes *Plantago maritima* (Strand-Vejbred) baade paa de højeste Engpartier og langs Vejene i Plantagen; den er næppe hidført med Hø, som det i slige Tilfælde oftest er sket, men snarere et Minde fra den Tid, Fjorden gik her ind. Fra en næsten udtørret Sump inde paa Marken kan nævnes *Gnaphalium silvaticum* (Rank Evighedsblomst), *G. uliginosum* (Sump-Evighedsblomst), *Sparganium minimum* (Spæd

Pindsvineknap) og *Veronica scutellata* (Smalbladet Ærenpris).

Sommerfugle. Ekskursionens Begyndelse i Skat Skov var meget heldig og lovende, idet Dagen indlededes med Fangsten af *Thecla ilicis* Esp. og *Ortholitha moeniata* Sc.

Fundet af *Thecla ilicis* er meget interessant, da denne Sommerfugl jo maa henregnes til en af vore allersjældneste Dagsommerfugle, idet den udover et enkelt Stykke i Geel Skov og Fagersted ikke er funden i Danmark i den nyere Tid. For mange Aar siden fandt Fencker den ved Langaa, hvor den dog ikke senere er genfundet. Lokaliteten, hvor *T. ilicis* fandtes, er et Krat af lave Ege med aabne Lysninger, bevoksede med Lyng. — Da det blandt Sommerfuglesamlerne blev bekendt, at *Thecla ilicis* var taget, blev der selvfølgelig en ivrig Jagt og mangan *Zephyrus quercus* L., som fandtes i Mængde i Skoven, maatte lade sit Liv, fordi Samlerne, naar de saa den flyve, troede, at det var *T. ilicis*.

Strøm har angivet i sin Bog om Danmarks Storsommerfugle, at *T. ilicis* ved Langaa optraadte selskabeligt paa *Thymus*, men efter de lagttagelser, Ekskursionens Deltagere gjorde i Skat Skov, fløj den nærmest enkeltvis om lave Egebuske i Modsætning til *Z. quercus*, som flyver højt og gerne 3—5 i Følge. Der blev ialt taget ca. 20 Stykker af *T. ilicis*.

Dagens andet fine Fund var 1 Stk. af *Ortholitha moeniata* Sc. Skat Skov er, saa vidt vides, fjerde eller femte Findested i Danmark for denne overordentlig smukke Maaler. — Dagens øvrige Udbytte af Sommerfugle bestod af mere almindelige Ting som *Lygris populata* L., særdeles talrig, *Lygristestata*, temmelig alm., *Acidalia rubiginata* H., alm. og *Epione apiciaria* Sch.

Den anden Dag ved Svingelbjerg—Lerkenfeldt var Udbyttet for Sommerfuglesamlerne ogsaa fint. Ved Lerkenfeldt er *Ortholitha moeniata* Sc. særdeles talrig, hvilket blandt andet vil ses af, at der blev fanget ca. 100 Stk., og Bestanden blev derfor ikke gaet for nær, da der var mange Gange Hundrede tilbage. Ekskursionens Deltagere gjorde formelig Klappjagt paa *O. moeniata*, idet man afkrydsede den lille Stump Hede ved Lerkenfeldts Plantage mange Gange. I Begyndelsen blev der fægtet vildt med Nettene for at fange de første af den lidt sky Maaler, men efterhaanden tog man det lidt mere med Ro, og til sidst lød

det ganske ugenert, naar der blev slaet forkert efter den: „Aa, det var ikke andet end *moeniata*.“ Af andre gode Sommerfugle, som blev taget ved Lerkenfeldt, kan nævnes *Selidosema ericetaria* Vill. og *Lycæna astrarche* B. samt *Acidalia rubiginata* H.

Netvinger. Udbyttet af disse Insekter var ikke saa overvældende med Hensyn til Artsantallet, som det var med Hensyn til Individantallet af enkelte Arter. Indenfor Vaarfluernes Orden maatte man særlig lægge Mærke til den lille, smukke *Oligopteryx maculata*, der forekom i tusindvis overalt ved Simested og Lerkenfeldt Aa, hvor der var en kraftig Strøm. Ligeledes var *Ecclisopteryx guttulata* almindelig paa en bestemt Lokalitet ved Lerkenfeldt Aa. Af Døgnfluer var *Centroptilum luteolum*, *Cloeon rufulum* og flere *Baetis*-Arter ikke sjældne.

Fluer. Der blev indsamlet ikke saa faa Stankelben (*Tipulider*); men da Bestemmelsen af det indsamlede Materiale ikke er tilendebragt, kan der ikke bringes nogen Liste her. Jeg vil derfor henvise til den i Begyndelsen af næste Aargang kommende Fortegnelse over jydsk Tipulider.

Esbén-Petersen.

Sæbyegnens Planteliv.

Til Hr. A. Chr. Thomsens Beskrivelse af Sæbyegnens Planteliv i „F. F.“, Nr. 3, 1917 har jeg Lyst til at føje et Par supplerende Bemærkninger.

Foruden den almindelige Skovbundsflora finder man i Sæbygaards Skov ved Foraarstid *Dentaria bulbifera* (Tandrod) næsten overalt i Skoven, og Sommeren igennem staar den med sine sorte Løgknopper. *Asperula odorata* (Skovmærke) findes et Par Steder. *Chrysosplenium oppositifolium* (Smaabladet Milturt) findes enkelte Steder. *Monotropa hypopitys* (Snylterod) har jeg fundet under en tæt Vegetation af *Pteridium aquilinum*. I 1913 fandt jeg et enkelt Eksemplar af *Neottia nidus avis* (Reoderod), men har ikke senere kunnet finde den hverken paa det tidligere Findested eller andre Steder i Skoven.

Ajuga pyramidalis (Pyramidebl. Læbeløs) træffer man ikke sjældent her, ligeledes *Chamaepericlymenum svecicum* (Høsebær), *Epipactis latifolia* (Skov-Hullæbe), *Pyrola minor* (Liden Vintergrøn). Langs Aen vokser *Petasites officinalis* (Tordenskræppe), *Valeriana officinalis* (Læge-Baldrian) og *Bidens cernuus* (Nikkende Brøndsel); denne sidste findes meget almindeligt ved Vandløb her.

Ved en lille Bæk her i Nærheden findes *Ranunculus hederaceus* (Vedbendbladet Ranunkel).

Paa Markerne træffes *Alyssum calycinum* (Graadodder), *Berteroa incana* (Kløvplade), *Silene gallica* (Fransk Limurt), *Silene dichotoma* (Gaffeldelt Limurt), *Lithospermum arvense* (Rynket Stenfrø), *Ornithogalum umbellatum* (Kostblomstret Fuglemælk)

Anchusa officinalis (Læge-Oksetunge) er meget almindelig; derimod træffer man sjældent *Echium vulgare* (Slangehoved).

Paa Gedeberget vest for Skoven findes *Gentiana amarella* (Smalbægret Ensian), *Carlina vulgaris* (Bakketidsel), *Hypericum pulchrum* (Smuk Perikon), *Pinguicula vulgaris* (Vibefedt).

I Moser syd for Byen findes *Utricularia minor* (Liden Blæserod), *Drosera rotundifolia* og *longifolia* (Soldug), *Montia minor* (Liden Vandarve) og *Lysimachia thysiflora* (Duskblomstret Fredløs).

Enkelte Steder i og ved Byen findes *Leonturus cardiaca* (Alm. Hjertespand), *Euphorbia esula* (Lancetbladet Vortemælk), *Cichorium intubus* og paa Voldene ved Sæbygaard *Pulmonaria officinalis* og *Chelidonium majus*.

Pulsatilla pratensis findes meget almindeligt langs hele Kysten fra Strandby til Hals — dog med Undtagelse af Strækningen fra Frederikshavn til Lyngsaa.

I Asaa har jeg i Sommer fundet en tæt Vegetation af *Matricaria matricarioides* (Skive-Kamilla), — i Skovene der findes *Listera ovata* (Ægbl. Fliglæbe) — ved Stranden. *Erythraea littoralis* og *Spergularia media*.

Sæby, i August 1917.

Chr. Kjærsgaard.

Mindre Meddelelser.

Kronløs Springklap. I Efteraaret 1916 botaniserede Læreren H. J. Hansen og Frue og undertegnede i Hamborgskoven paa Lolland i Nærheden af Nykøbing F.

Vi saa bl. a. nogle visne Stængler af en af de smaa Springklap-Arter. 28. Juni i Aar var Hr. Hansen paany paa Stedet og medtog friske Ekspl.; det viste sig, at det var *Kronløs Springklap* (*Cardamine impatiens*). Bevoksningen er ret udstrakt i gammel, stærkt tyndet Granskov, men der er haard Konkurrence med Hindbær og Hedenælde.

L. Kring.

Sjældne Myg. I Tilslutningen til mine Bemærkninger paa Side 38 d. Aarg. angaaende vor *Anopheles*-Arters Forekomst oplyser Dyrlæge Axel Petersen, Ringsted, at han har taget *Anopheles claviger* følgende Steder: Silkeborg, Maj 1907, Tarup pr. Aarslev, 24. 4. 1916 (♀), Villebøl ved Ribe, 22.—27. 7. 1916. Endvidere har han fundet *Anopheles bifurcatus* ved Villebøl, 22.—27. 7. 1916 og ved Tarup, 18. 5. 1917 (♀). Hj. Ussing har taget *Anopheles claviger* ved Frisenvold Laksegaard. Esben-Petersen.

Danmarks spiselige Svampe. Læge C. Mundts bekendte lille Bog med ovennævnte Titel er udkommet i en 3. omarbejdet Udgave paa Gyldend. Bogh. Nord. Forlag. 32 fine, farvelagte Tavler med nye Afbildninger ledsager Teksten, der foruden Beskrivelse af Arterne m. m. omfatter Kapitler om Svampene som Næringsmiddel, om Forgiftninger ved Svampe, om Indsamling og Tilberedning af Svampe og tillige bringer Opskrifter paa Svamperetter af kgl. Mundkok Freitag.

Bogen anbefales til flittig Brug. Det er lidt af en Skandale, at vi Danske ikke som andre Nationer kan finde paa at benytte vort rige Svampeflor i udstrakt Grad. De giftige Arter er jo kun faa i Tal og som Regel lette at kende, saa Faren for Svampeforgiftninger i Virkeligheden er meget lille, naar man blot gør sig den Ulejlighed at sætte sig lidt ind i Emnet.

J.-H.

Sjældnere Snudebiller. Under Eksk. til Himmerland tog jeg ved Aalestrup *Apion flavofemoratum* i Antal paa Farve-Visse (*Genista tinctoria*), *Apion minimum* i Antal paa Pil (*Salix repens*) og *Orobittis cyaneus*, 3 Stkr. paa Viol.

Paa samme Lokalitet har jeg forhen endvidere taget *Hypera plantaginea* paa Kællingtand (Lotus), og ikke langt derfra samt ved Aalborg har jeg taget *Apion sulcifrons* i stort Antal paa Bynke (*Artemisia campestris*). Ved Hvalpsund toges for nogle Aar siden 1 Stk. *Barynotus schönheri* Zett. Stykket er i min Samling. J. Kr. Findal.

Convolvulussværmeren (*Sphinx convolvuli*). Denne smukke Sommerfugl har i August—September i Aar vist sig ved Aarhus, og der er fanget ca. 10 Stk.

Det første Fund blev gjort af Ove Høegh-Guldberg, Elev i Aarhus Katedralskole, idet han den 27 August kætsede et Stykke paa blomstrende Phlox. J. Kr. Findal.

Sjældnere Sommerfugle. I Anlæget ved Nykøbing, Mors, staar ud mod en Græsplæne et Egetræ lidt tilbage mellem nogle mindre Bøgetræer. Fra en halvbrækket Gren paa Egetræet siver en Smule Saft ud, der synes at være stærkt tillokkende for Sommerfugle. Vi har set indtil 6 Sommerfugle siddende der paa een Gang og drikke Saft. Den 12. Aug. tog J. E. Petersen paa Stedet et Eksemplar af *Vanessa polychloros*, og den 13. Aug. præsenterede en lille Dreng mig et nydeligt Stykke af *Polygonia C-album*, taget sammesteds. P. Bangsgaard.

Orthetrum coerulescens, den meget sjældne Guldmed, der kun kendes fra Mausing Skov og Grimstrup Krat i 4 Eksemplarer ialt, blev i Sommer, 21. Juni, genfundet af Bibliotekar P. Nielsen i Grimstrup Krat, hvor han tog 2 ♂♂ og 1 ♀, der nu findes i min Samling. De 2 ♂♂ er smukke og prægtigt udfarvede Eksemplarer.

Esben-Petersen.

De danske skalbærende Havsnegle (Gastropoder).

Af Severin Christensen, Skjoldborg.

(Fortsat fra Aarg. 1914, p. 89, og 1915, p. 77).

Spiralringe ved Suturene og forneden. Mellem disse Spiralringe findes en Del Spiralrygge. Ved smaa tætsiddende, skraa

Længdestriber bliver Overfladen svagt reticuleret. Farven hvidgul med rødbrune Pletter. 8 flade Vindinger. Ingen Navle. 15×15 mm.

Var. *pyramidata*, mindre og smallere.

Lusitansk Form. Norge til Lofoten (20—30 Fv.), de britiske Øer (70 Fv.) og Middelhavet (til 110 Fv.).

Kattegat, den nordlige Del (10—30 Fv.).

5. *Trochus zizyphinus* L.

Solid, retsidedt regelmæssigt kegleformet Skal med en flad Basis og en skæv firkantet Skalmund. Overfladen har ved Grunden af hver Vinding en bred Spiralrygning og i Mellemmummene flere mindre Rygge. Basis er forsynet med 7—8 indtrykkede Furer, og hele Overfladen har talrige svage Skraaliner, der dog ikke gør Overfladen knudret. Yderlæben tynd og Inderlæben tyk og foldet tilbage. Ingen Navle. Farven rødgul eller Kødfarve. De store Spiralrygge bærer skiftevis rødbrune og gule Striber eller Pletter. Skallens Spids er ofte farvet violet. 24×24 mm.

Lusitansk Form. Norge til Bergen (20 Fv.), Bohuslän, England (85 Favne), Middelhavet, Madeira og Canarierne.

Skagerak, meget almindelig.

6. *Trochus helycinus* Fabr.

Tynd kugleformet, lavspiret Skal med 5 Vindinger, en rund Skalmund og en temmelig dyb Navle. Overfladen glat, glinsende. Basis har svage Spirallinjer. Farven gul eller gulbrun. 6×7 mm.

Arktisk og circumpolar Form. Hele Norge (til 20 Fv.), Skotlands Nørdkyst er Sydgrænsen, Grønland, Island, Spitsbergen og Behringshavet.

Ikke hos os.

2den Familie: *Litorinidæ*.

Kegleformede eller næsten afrundede Skaller med en temmelig stor vid Munding, der vender ud til Siden. Skallerne mangler Perlemorglans og har som oftest matte Farver.

(De talrige Arter af meget smaa Snegle (*Rissoa*), der regnes hørende til denne Familie, er tit vanskelige at skelne fra hverandre. Enighed om Artsbetegnelsen er endnu ikke naaet hos de forskellige *Konchylooger*).

Genus I. *Litorina*.

Solide kegle- eller globeformede Skaller uden Navle. Spiret kort eller manglende. Farverne matte. Inder- og Yderlæben ikke sammenføjede foroven.

1. *Litorina litorea* L.

Meget solid Skal. Den sidste Vinding stor og opsvulmet. Topvindingerne kegleformede med svage Sømme. Basis afrundet forneden. 7—8 Vindinger. Farven mat, graalig, brunlig eller endog helt mørk. Overfladen ofte spiralfuret med brune eller gule Spiralbaand og enkelte skraa Længdestriber. Skalmunden oval, foroven spidsvinklet. (De øverste Vindinger er ofte gennemborede af *Clione celata*).

31×25 mm (England).

33 mm (Hirtsholmene).

30×21 mm (Limfjorden).

27×25 mm (Kielerbugt).

18 mm (Norge).

Boreal Form, der er indvandret i vore Have efter den senglaciale Tids Slutning. Islands Cragformat. 16×15 mm. Norge, England, mod Syd til Portugal. New England.

Limfjorden (til 7 Favne).

Kattegat (sjælden).

Østersøen (mod Øst til Bornholm og Rügen).

Vesterhavet og Skagerak (sjælden).

2. *Litorina rudis* Maton.

Ligner *L. litorea*, men er forholdsvis kortere, Vindingerne mere bugede, og Sømmene dybere. Især er den sidste Vinding stærkt buget og dens yderste Del konveks — ikke flad eller konkav som hos *L. litorea*. Endvidere støder den sidste Vinding mod den næstsidste med Skallens Kant næsten under en ret Vinkel, hos *L. litorea* er denne Vinkel spids, og Ydervindingen yderste Del foroven fastvokset til den næstsidste Vinding med Siden. Farven er forskellig, varierer fra lysgul til næsten sort. Sidste Vinding ofte gullig med brune Flammer eller rødbrun med mørke Tværbaand og tæt-siddende Spiralfurer. Skalmunden er oval, stærkt afrundet forneden og omtr. retvinklet foroven.

20 mm (Frederikshavn).

15×12 $\frac{1}{2}$ mm (England).

10 mm (Norge).

6×7 mm (Kielerbugt).

Boreal Form. Mod Syd til Lissabon, mod Nord til Lofoten. I Polarhavet og ved Amerika og Japan kendes den større Form: *grønlandica*, der er indvandret i vore Farvande mod Slutningen af den senglaciale Tid og senere uddød her. Den typiske Form er indvandret her i Litorinatiden.

Kattegat, Øresund og Limfjorden.

Var. a: tenebrosa. Slankere med dybere Suturer og et forholdsvis højere Spir.

(Udbredt som forrige ogsaa i Østersøen til Bornholm).

Var. b. jugosa. Har samme korte buttede Form som den typiske Form, men er mindre og har skarpkølede Spiralrygge, der skiftevis er større og mindre.

Var. c: grønlandica. Skallen større, Spiret forholdsvis længere og bredere og videre Skalmund end hos den typiske Form. 20 mm.

3. *Litorina obtusata* L.

Skallen ligner en *L. rudis* med svagt hævet Spir og med den sidste Vinding stærkt fladtrykt foroven. Spiret bestaar af flere Vindinger, der kun er tydelige, naar de ses fra oven. Foruden Tilvækstfurerne er Overfladen undertiden forsynet med fine Spiralstriber. Farven forskellig, gul, brun eller purpur, sjældnere helt hvid. Desuden kan Overfladen være prydet med Baand eller forskelligformede Striber.

13 × 18 mm (England).

13 mm (Norge).

8 × 9¹/₂ mm (Limfjorden).

Var. *fabalis*. Mindre end *Forma typica* og næsten kugleformet. Østersøen (vestlige Del).

Boreal Form. Norge til Nordkap, England og Middelhavet, Island, Sibiriens Nordkyst, hvor Skallerne er meget tykke, og Spiret noget fremragende.

Kattegat, Østersøens vestlige Del og Limfjorden.

Anm. Varieteten *fabalis*, *Litorina palliata* Sag. og *Litorina lineata* Lowen anses af flere for at være samme Art. Sars mener, at *L. palliata* Sag. er en Reliktform, der forekommer i vore lukkede Farvande.

Genus II. *Lacuna*.

Temmelig smaa, kegle- eller globeformede Snegle, oftest med tynde halvgennemsigtige Skaller. Ved den vide Skalmunds venstre Side og parallel med denne findes paa den brede Skalsøjle en dyb Længdefure (Navle), hvorved denne Slægt let kendes fra *Litorina* og *Rissoa*, af hvilke den første Slægt altid mangler Navlen, og hos den sidste findes denne kun hos enkelte Arter.

1. *Lacuna divaricata* Fabr.

Skallen er skraat kegleformet, næsten glat. Den sidste Vinding omtr. ²/₃ af Spiret og Skalmunden vid, halvcirkelformet.

Spiret lille med dybe Suturer. Skallen er mer eller mindre solid, i Reglen tynd, halvgennemsigtig. Farven er forskellig, lys med indtil 4 brune Spiralbaand paa den nederste Vinding og færre paa de andre Vindinger eller ensfarvet hvid, ofte med en grøn Spids. Ensfarvede mørke Eksemplarer forekommer ogsaa. 5—6 Vindinger. Navlens Vidde og Størrelse er forskellig.

14 mm (Norge).

12×8 mm (England).

13¹/₅ mm (Limfjorden).

10×9 mm (Kielerbugt).

Arktisk og circumpolar Form med Sydgrænse ved Danmarks og Englands Kyster. Indvandret her i Slutningen af den senglaciale Tid (Zirphæalagene). Norge, Grønland, Amerika og Japan.

Limfjorden, Kattegat (til 10 Fv.) og Østersøen, mod Vest.

(Ukendt ved Møen og Falster).

2. *Lacuna pallidula* Da Costa.

Skelnes let fra *L. divaricata* ved, at den er bredere end lang og har kun 3—4 Vindinger. Spiret er meget lille og nedtrykt, saa det er ofte kun synligt fra oven. Skalmunden meget stor og vidt udbredt. Skallen er tynd og næsten globeformet, i Reglen af gulgrøn Farve.

9×12 mm (England).

7¹/₂ mm (Norge).

7¹/₂×9 mm (Limfjorden).

5¹/₂×7¹/₂ mm (Kielerbugt).

Boreal Form (0—10 Fv.). Norge, England, Frankrigs Vestside, Island, Grønland og Spitsbergen (sjælden).

Limfjorden (især mellem Løgstør og Aalborg).

Kattegat, Bælterne og Østersøen (sparsomt).

(*Lacuna neritridea* Gould er mindre end foregaaende, smallere og har et mere fremstaaende Spir. Amerikas Nordøstkyst og fl. St. Anses af Jeffr. for en Var. af *L. pallidula*).

Anm. *Lacuna puleolus* Turt. (*L. parva*, D. C. — *L. Montagui* Low.). Skallen tykkere og stærkere end hos *L. pallidula*. Farven gul med rødbrune Spiralbaand.

Er maaske en hybrid Form af *L. divaricata* og *L. pallidula* eller blot en Varietet af den sidste.

Enkelte Eksemplarer fra Kattegat.

Norges Vest- og Sydkyst og England. (5—10 Fv.).

Genus III. *Rissoa*.

Meget smaa kegleformede Skaller; de fleste med 5—7 Vindinger, en afrundet Basis og uden egentlig Navle. En lille Revne i Skallen paa Navlens Plads forekommer dog hyppigt. Skalmunden er noget fremstaaende, afrundet forneden og snævrere foroven.

(Ved Bestemmelsen af Arterne er god Lupeforstørrelse altid nødvendig).

a. *Rissoa*.

Med Længdefolder eller glat Overflade. Skallen tynd. I Reglen uden Navle eller med en lille Revne paa Skallens Underside. Yderlæben forstærket ved Randen med en Længderibbe.

b. *Alvania*.

Overfladen retikuleret. Skallen middelstærk. Yderlæben med Ribbe og undertiden furet indvendig.

c. *Cingula*.

Overfladen spiralstribet. Yderlæben tynd og glat.

d. *Onoba*.

Overfladen spiralstribet eller glat. Skallen smal cylindrisk. Suturerne meget dybe.

e. *Hydrobia*.

Overfladen glat. Skallen taarnformet.

a. *Rissoa*.1. *Rissoa membranacea* Adams.

Skallen er kegleformet, lidt skraa; 15—18 stærke Længderibber paa den næstsidste Vinding, paa den sidste Vinding naar Ribberne kun halvvejs ned; de øverste tre Vindinger er glatte; talrige Spiralstriber, som foroven paa den nederste Vinding ligner svage Rygge, men Overfladen er aldrig punkteret som hos *R. violacea* og *R. costulata*. Læberibben er tyk, bred og hvid. Farven lysgul med lidt mørkere Streger mellem Ribberne. Munden oval, lidt sammentrykket foroven, violet farvet. Toppen af mørkfarvede Arter er blegviolet. 7 Vindinger, den sidste $\frac{2}{3}$ af hele Skallen. 8×3 mm.

Lusitansk Form. Norges Kyst mod Nord til Lofoten (5—40 Fv.). England mod Syd til Canarierne, Middelhavet og Sorte Hav (35 Fv.).

Var. *octona* L.

Slank Kegleform, 10 Vindinger med eller uden Læng-

defolder, den sidste Vinding forholdsvis lille, og Skalmunden meget skæv. 10×3 mm.

Kattegat paa Sandbund (3—4 Fv.).

Østersøens vestlige Del.

Nibe Bredning, sjælden.

Var. *cornea* Low.

Mørk, glinsende, næsten glat Skal. Limfjordens østlige Del.

Var. *labiosa* Mtg.

Skalmunden har en læbeagtig Udvidelse. 10 mm. Limfjordens vestlige Del.

Anm. (Hybride Former mellem *cornea* og *labiosa* forekommer i Limfjordens mellemste Del).

2. *Rissoa parva* Da Costa.

Skallen forholdsvis kortere og har mere but Kegleform end foregaaende. Temmelig solid med 12 stærke, lidt bøjede Længderibber paa hver af de to sidste Vindinger, de øverste har ingen. Svage tætsiddende Spiralstriber. Farven gulhvid eller brun chokoladefarvet og brune mørkere Straaler mellem Ribberne. 6—7 Vindinger, den sidste $\frac{2}{3}$ af hele Skallen. Suturene er ikke ret dybe. Skalmunden afrundet oval. $4 \times 2\frac{1}{2}$ mm.

Lusitansk Form. Vest- og Sydnorge (0—10 Fv.). England, Middelhavet og Canarerne.

Kattegat (sjælden), nord for Læsø paa haard Bund (3—10 Fv.).

Var. 1. *interrupta* Ad.

Halvgennemsigtig, forholdsvis længere Skal uden Længderibber, men med kastaniebrune Længdestraaler (ikke Ribber), der ofte er gaffeldte foroven.

Boreal. Hele Norge, England og Middelhavet. (0—15 Fv.).

Kattegat (sjælden) og Nissum Bredning (1 Ekspl.).

Var. 2. *bifasciata* Sars.

Ingen Længdestriber, men to brede Baand om hver Vinding. Norge, England og Middelhavet.

Kattegat (sjælden).

Var. 3. *exilis* Jeffer.

Skallen slank, glat, gulhvid. Læberibben mangler. Undertiden tydelige Længdefolder paa den øverste Del af Dyrevindingen.

Nissum Bredning (1 Ekspl.).

3. *Rissoa inconspicua* Alder.

Ligner *L. parva*, men er mere but til Spidsen, den sidste Vinding er forholdsvis større, og Ribberne paa de to nederste Vindinger svagere og til Stede i større Antal. Farven bleggul og Spidsen rødlig.

Lusitansk Form. Norge til Nordkap (5—50 Fv.), England, Middelhavet og Canarierne.

Kattegat og Limfjorden (især i den vestlige Del).

Var 1. *Rissoa albella* Lowen.

Den sidste Vinding forholdsvis større, Ribber paa de tre sidste Vindinger, men de er svagest paa den sidste. Skalmundens Inderlæbe er stumpvinklet, ikke lige.

Kattegat og Vestøstersøen.

Var. 2. *Sarsii*.

Tynd, glat med et mørkebrunt Baand ved Grunden og nogle Længdestriber derfra og op til Sømmen. Vindingerne er ogsaa mere bugede, og Sømmene dybere.

England og Bohuslän.

Udbredelse sømmen med foregaaende.

Var. 3. *globosa* (*R. Kuloensis* Dunker).

Meget kraftige Ribber, der giver Skallen et Nassa-agtigt Præg.

Limfjorden.

Mellem den typiske Form og de tre Varieteter findes der hyppigt Overgangsformer.

4. *Rissoa violacea* Desin (*R. rufilabris* Leach).

Ligner *R. albella*, men Spiret er mere tilspidset, og den sidste Vinding prikket eller punkteret paa Bagsiden. Prikkerne danner en regelmæssig retikuleret Tegning.

Yderlæben farvet violet. 6 mm.

Lusitansk Form. Norge til Lofoten.

England og Middelhavet.

Limfjordens vestlige Del (hyppig) 1—10 Fv.

Kattegat, nordlige Del, paa Sandbund.

Var. Farven meget lys og en kraftig Tværfold ved den violetterfarvede Læbe.

Aggersund (1 Eksp.) Collin.

b. *Alvania*.1. *Rissoa reticulata* Mtg. (*R. Beansii* F. a. H.).

Solid, but kegleformet Skal; 6 Vindinger, Overfladen

grovt reticuleret, 12 Spiraler paa den nederste Vinding, 6 paa den næste. Yderlæbens Inderside furet.

Farven gulbrun, undertiden med et mørkere Baand ved Grunden og et nedenfor Sømmen. 4×2 mm.

Lusitansk Form? Finmarken til Sydsverrig, England (7—50 Fv.). Europas Vestkyst og Middelhavet, i det ægæiske Hav (30—185 Fv.).

Kattegat (1 dødt Ekspl.).

2. *Rissoa punctura* Mtg.

Solid, mere slank end foregaaende, finere og tættere reticuleret, Sømmene dybere og Vindingerne mere bugede.

Yderlæbens Inderside glat.

Farven skidden hvid. 3×2 mm.

Lusitansk Form. Norge mod Nord til Tromsø (10—50 Fv.), Bohuslän (10—60 Fv.), England (1—95 Fv.), Middelhavet og Canarierne.

Kattegat paa blandet Bund (10—30 Fv.).

3. *Rissoa abyssicola* Forbes.

Ligner *R. punctura*, men den er grovere reticuleret, Sømmene lidt dybere og har kun 5 Vindinger. Farven mørkere. 3×2 mm.

Lusitansk Form. Norges Kyst (200—300 Fv.), England (50—70 Fv.), Bohuslän, Spanien og Middelhavet (350 Fv.).

Kattegat (12—40 Fv.).

4. *Rissoa Jeffreysii* Waller.

Ligner foregaaende, men Vindingerne er mere kantede, næsten terrasseformede, stærkt reticulerede, 10 Spiralrygge paa nederste Vinding, 4 paa hver af de to følgende. (*R. abyssicola* har 11—5—3 Spiralribber). Længderyggene er noget bøjede.

Farven hvidgraa. $3\frac{1}{2}$ mm.

Boreal Form. Hele Norge (40—300 Fv.) og England (100—150 Fv.). Ikke hos os.

5. *Rissoa cimicoides* Forbes. (*R. sculpta* Lowen).

Ligner *R. reticulata*, men Formen er en slank, retsided Kegel, Overfladen grovere reticuleret, dybere Suturer og 7 Vindinger.

Yderlæbens Inderside furet.

Farven mørk. $5\frac{1}{2}$ mm.

Boreal Form. Norge, fra Lofoten og sydpaa. England og Middelhavet. (40—300 Fv.).

Ikke hos os. Maaske ved Grønland.

6. *Rissoa zetlandica* Mtg.

Skallen ligner en terrasseformet Kegel med en oval Skalmund. Overfladen meget stærkt reticuleret, 5 Spiralrygge paa den nederste Vinding og 3 paa hver af de to næste. Ryggene, baade de paa tværs og de paa langs, danner stærkt fremstaaende Kvadrater. Skallen hvid. 5 mm.

Lusitansk Form. Norge (sjælden) mod Nord til Lofoten. (120—200 Fv.), England og Middelhavet.

Ikke hos os.

c. *Cingula*.

1. *Rissoa soluta* Phil.

Temmelig solid, kort og bred Skal med dybe Suturer og en stump Spids. 4 Vindinger. Overfladen med mikroskopiske Spiralstriber. Farven bleggul. $1\frac{1}{4} \times \frac{7}{8}$ mm.

Lusitansk Form. Norge til Øxfjord, England og Middelhavet. Nordamerikas Østkyst.

Kattegat (sjælden) fra 8 til 25 Fv.

Er maaske *R. turgida* Jeffr.

2. *Rissoa semistriata* Mtg.

Mere regelmæssig Kegelform end foregaaende. Spiret længere og mere tilspidset. Den nederste Vinding er under Suturen forsynet med 6 svage Spirallinjer, hvoraf de to øverste er de stærkeste. Farven gulhvid; paa den nederste Vinding to Rækker rødbrune Pletter og en Række paa hver af de to følgende. $2\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{4}$ mm.

Lusitansk Form. Norge til Polarkredsen (5—10). England og Middelhavet.

Kattegat (1 død Skal) og Limfjorden (1 levende Unge?) og 1 fossil Skal.

3. *Rissoa cingillus* Mtg.

Ligner foregaaende, men er forholdsvis længere og smalle, og Suturerne mindre dybe. Den nederste Vinding er omgjordet med to farvede Baand, og paa Skalmundens Inder-side to farvede skraa Striber. 5 mm.

Lusitansk Form. Norge til Polarkredsen (0—0). England og Middelhavet.

d. *Onoba*.

1. *Rissoa striata* Mont. (*Onoba aculeus* Gould; *R. arctica* Low.).

Skallen temmelig solid, aflang, kegleformet, forneden no-

get tilspidset og afrundet. 6—7 lidt konvekse Vindinger, Suturene ikke meget dybe. Skalmunden oval, foroven spidsvinklet. Overfladen er tæt og fint spiralstribet med korte Længdefurer nedenfor Sømmene. Farven bleggul. Undertiden to utydelige brede, rødbrune Baand om Midten af den sidste Vinding. 4 mm.

Boreal Form. Mod Nord til Hammerfest. England og Middelhavet.

Kattegat og Østersøen (ikke meget almindelig).

Limfjorden, *var. saxatilis*, mangler Folderne ved Suturene. Fra Hals til Løgstør i stort Antal.

(I lidet saltholdigt Vand mangler Folderne).

2. *Rissoa vitrea* Mtg.

Skallen tynd, ligner ellers foregaaende, men mangler de traadformede Spiralribber og de farvede Baand. $5\frac{1}{2}$ mm.

Lusitansk Form. Sydnorge (5—10 F.), England og Middelhavet. Bohuslän (20—30 Fv.).

Skagen (10—50 Fv.) paa slikblandet Bund.

I fossil Skal fra Virksund.

e. *Hydrobia*.

1. *Hydrobia ulvæ* Penn.

Skallen temmelig solid, spids Kegleform, 7 flade Vindinger, hvoraf den sidste er kølet, Navlen usynlig, og Farven gullig eller rødbrun. 4 mm.

Boreal. 0—3 Fv. Norge til Nordkap (sjældent) England. Middelhavet. Amerikas Øst- og Vestkyst. Postglacial.

Limfjorden, Kattegat i lune Vige og Østersøen (til 10 Fv.).

2. *Hydrobia minuta* Totten (H. *stagnalis* Baster).

Skallen tynd, but Kegleform, 6 konvekse Vindinger, tydelig smal Navle. 4 mm. 0—0 Fv. Hele Norge. Amerika, Limfjorden, Kattegat og Østersøen.

(Disse to Arter anses af flere for at være samme Dyr).

3die Familie: *Turritellidæ*.

Skallen er en taarnformet ret Kegel med mange spiralryggede Vindinger. Afstumpet Basis med en noget kantet eller firkantet Skalmund, der vender ud til Siden.

Ingen Navle.

(Fortsættes).

Naturaliesamlere!

III. Priskurant Nr. 6, indeholdende Redskaber for Entomologi, Botanik, Oologi og Ornithologi, tilsendes paa Forlangende.

Harald Børgesen,

Frederiksberggade 28, København, Tlf. Central 689.

Alle Apparater og Instrumenter fremskaffes og fabrikeres. Leverandør til Københavns Universitet.

P. BROCK & Co.

— Optiske, fysiske og elektro-mekaniske Værksteder. —
Specialforretning i Mikroskoper.

**FREDERIKSBERGGADE 38,
KØBENHAVN.**

Aargangene 1911, 1912, 1913, 1914, 1915 og 1916 faas à 2 Kr. ved Henvendelse til Lærer V. S. Knudsen, Villa „Fyen“, Aarhus.

For Artiklernes Indhold er vedkommende Forfattere ene ansvarlige.

Manuskript til „Flora og Fauna“ bedes sendt til P. Esben-Petersen, Silkeborg.

Enhver naturinteresseret bør være Medlem af en af de tre Provinsforeninger. Derved støtter man en god Sag, skaffer sig selv en Glæde og giver andre et godt Eksempel. Ethvert Medlem bør ihærdig virke for Tilgang. Indmeldelse sker til Lærer L. Saunte, Maribo, for Naturh. For. f. Lolland-Falsters Vedkommende, til Lærer L. P. Jensen, Højelse, Lille Skensved, for Naturh. For. f. Sjællands Vedkommende og til Lærer J. Kr. Findal, Ingerslevs Boulevard 4, Aarhus, for Naturh. For. f. Jyllands Vedkommende.

Insektlivet i ferske Vand.

Af

DR. C. WESENBERG-LUND

Leder af Københavns Universitets Ferskvands-biologiske Laboratorium.

XVIII+528 Sider.

Med 377 Illustrationer.

Pris: 11 Kr. 25 Øre; indb. 16 Kr. 50 Øre.

„Denne Bog — skriver Forfatteren i Forordet — skulde først og fremmest være en Bog om Naturen. Den er skrevet af en Naturelsker, en der har lært den at kende i Storm og Stille . . . Den er bygget op paa lagttagelser, som enhver kan anstille, naar han med aabent Øje færdes i Mark og Skov.“

Forfatteren fortæller først om de enkelte Ordener: *Springhaler, Retvinger, Slørvinger, Døgnfluer, Guldsmede, Næbmunde, Vaarfluer, Sommerfugle, Netvinger, Biller, De Tovingede, De Aarevingede*. Og derefter følger saa Bogens anden Halvdel „*Sammenfattende Bemærkninger om Vandinsekternes Liv*“, hvori der gives en Beskrivelse af de ferske Vandets Insektsamfund, og hvor Vandinsekternes Aandedrætsorganer, Ernæringsforhold, Æglægning og Parringsforhold, Bevægelses- og Sansorganer osv. osv. indgaaende skildres.

Værket byder ikke paa detaljerede, anatomiske Beskrivelser af de omhandlede Dyr. Til Læsningen af Bogen kræves intet systematisk Kendskab. Der er lagt betydelig Vægt paa et fyldigt Illustrationsmateriale; de mange Fotografier af Naturen, der findes rundt om i Bogen, vil sikkert øge Værkets Popularitet. Værket, der tæller ca. 550 Sider, fremtræder i særlig god og smuk Udstyrelse, trykt paa svært Illustrationspapir.

Det er et meget fængslende Arbejde, klart og livfuldt skrevet og yderst underholdende. Forfatteren har her i letlæselig og *almenfattelig* Form nedlagt Resultatet af mange Aars Undersøgelser over Vandinsekternes Biologi. En Bog, som vil være kærkommen, ikke alene for Zoologer, specielt Entomologer, men tillige for alle Naturvenner og alle Yndere af almenfattelige naturvidenskabelige Skildringer.

Gyldendalske Boghandel, N. F.